ਪੰਜਾਬੀ / PUNJABI

ਪੇਪਰ II / Paper II

(ਸਾਹਿਤ) / (LITERATURE)

ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਮਾਂ : **ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ**	ਕੁੱਲ ਅੰਕ : **250**
Time Allowed : **Three** *Hours*	*Maximum Marks* : **250**

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਦਾਇਤਾਂ

ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਉੱਤਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਮਨ ਲਿਖਿਤ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ :

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁਲ **ਅੱਠ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਨ ਜੋ **ਦੋ ਭਾਗਾਂ** ਵਿਚ ਵੰਡੇ ਹੋਏ ਹਨ ।

ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੇ ਕੁਲ **ਪੰਜ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ **1** ਅਤੇ **5** ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ । ਬਾਕੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ **ਤਿੰਨ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ ਪਰੰਤੂ ਦੋਵੇਂ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚੋਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ **ਇੱਕ-ਇੱਕ** ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਜ਼ਰੂਰ ਚੁਣੋ ।

ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ/ ਭਾਗ ਦੇ ਅੰਕ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦਸੇ ਗਏ ਹਨ ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ **ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ (ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ)** ਵਿਚ ਹੀ ਲਿਖੋ ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਲਈ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾਂ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਉੱਤਰਾਂ ਦੀ ਕ੍ਰਮ ਲੜੀ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ । ਜਿਸ ਉਤਰ ਨੂੰ ਕਟਿਆ ਨਾ ਗਿਆ ਉਸ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਅਧੂਰਾ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ । ਉੱਤਰ ਪੱਤਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਪੰਨਾ ਜਾਂ ਪੰਨੇ ਦਾ ਖਾਲੀ ਹਿਸਾ ਜੋ ਖਾਲੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਉਤੇ ਕਾਟਾ ਮਾਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ।

Question Paper Specific Instructions

Please read each of the following instructions carefully before attempting questions :

There are **EIGHT** *questions divided in* **TWO SECTIONS**.

Candidate has to attempt **FIVE** *questions in all.*

Question nos. **1** *and* **5** *are compulsory and out of the remaining, any* **THREE** *are to be attempted choosing at least* **ONE** *question from each section.*

The number of marks carried by a question / part is indicated against it.

Answers must be written in **PUNJABI (Gurumukhi script)**.

Word limit in questions, wherever specified, should be adhered to.

Attempts of questions shall be counted in sequential order. Unless struck off, attempt of a question shall be counted even if attempted partly. Any page or portion of the page left blank in the Question-cum-Answer Booklet must be clearly struck off.

SECTION A

Q1. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੰਜਾਂ ਕਾਵਿ-ਟੋਟਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਹਿਤ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ ।
(ਸ਼ਬਦ ਸੀਮਾ : 150 ਹਰੇਕ) : *10×5=50*

(a) ਫਰੀਦਾ ਜੇ ਤੂ ਅਕਲਿ ਲਤੀਫੁ
ਕਾਲੇ ਲਿਖੁ ਨ ਲੇਖ ॥
ਆਪਨੜੇ ਗਿਰੀਵਾਨ ਮਹਿ
ਸਿਰੁ ਨੀਵਾਂ ਕਰਿ ਦੇਖੁ ॥ *10*

(b) ਕਿਵ ਸਚਿਆਰਾ ਹੋਈਐ ਕਿਵ ਕੂੜੈ ਤੁਟੈ ਪਾਲਿ ॥
ਹੁਕਮਿ ਰਜਾਈ ਚਲਣਾ ਨਾਨਕ ਲਿਖਿਆ ਨਾਲਿ ॥ *10*

(c) ਜੇ ਕਰਿ ਸੂਤਕੁ ਮੰਨੀਐ ਸਭਤੈ ਸੂਤਕੁ ਹੋਇ ॥
ਗੋਹੇ ਅਤੈ ਲਕੜੀ ਅੰਦਰਿ ਕੀੜਾ ਹੋਇ ॥
ਜੇਤੇ ਦਾਣੇ ਅੰਨ ਕੇ ਜੀਆ ਬਾਝੁ ਨ ਕੋਇ ॥
ਪਹਿਲਾ ਪਾਣੀ ਜੀਉ ਹੈ ਜਿਤੁ ਹਰਿਆ ਸਭੁ ਕੋਇ ॥
ਸੂਤਕੁ ਕਿਉ ਕਰਿ ਰਖੀਐ ਸੂਤਕੁ ਪਵੈ ਰਸੋਇ ॥
ਨਾਨਕ ਸੂਤਕੁ ਏਵ ਨ ਉਤਰੈ ਗਿਆਨੁ ਉਤਾਰੇ ਧੋਇ ॥੧॥ *10*

(d) ਨਾ ਮੈਂ ਭੇਤ ਮਜ਼ਹਬ ਦਾ ਪਾਇਆ, ਨਾ ਮੈਂ ਆਦਮ ਹੱਵਾ ਜਾਇਆ
ਨਾ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਧਰਾਇਆ, ਨਾ ਵਿਚ ਬੈਠਣ ਨਾ ਵਿਚ ਭੌਣ ।
ਬੁੱਲ੍ਹਾ ਕੀ ਜਾਣਾ ਮੈਂ ਕੌਣ ।
ਅੱਵਲ ਆਖ਼ਰ ਆਪ ਨੂੰ ਜਾਣਾ, ਨਾ ਕੋਈ ਦੂਜਾ ਹੋਰ ਪਛਾਣਾ
ਮੈਥੋਂ ਹੋਰ ਨਾ ਕੋਈ ਸਿਆਣਾ, ਬੁੱਲ੍ਹਾ ਸ਼ਹੁ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ ਕੌਣ ।
ਬੁੱਲ੍ਹਾ ਕੀ ਜਾਣਾ ਮੈਂ ਕੌਣ । *10*

(e) ਹੁਕਮ ਮੰਨ ਕੇ ਸੱਜਣਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦਾ, ਕ਼ਿੱਸਾ ਅਜਬ ਬਹਾਰ ਦਾ ਜੋੜਿਆ ਈ
ਫਿਕਰਾ ਜੋੜ ਕੇ ਖ਼ੂਬ ਦਰੁਸਤ ਕੀਤਾ, ਨਵਾਂ ਫੁੱਲ ਗੁਲਾਬ ਦਾ ਤੋੜਿਆ ਈ
ਬਹੁਤ ਜੀਉ ਦੇ ਵਿਚ ਤਦਬੀਰ ਕਰਕੇ, ਇਹ ਫ਼ਰਹਾਦ ਪਹਾੜ ਨੂੰ ਤੋੜਿਆ ਈ
ਸੱਭਾ ਬੀਨ ਕੇ ਜ਼ੇਬ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ, ਜੇਹਾ ਇਤਰ ਗੁਲਾਬ ਨਿਚੋੜਿਆ ਈ *10*

Q2. (a) ‘‘ ‘ਬਾਰਹ ਮਾਹ ਤੁਖਾਰੀ’ ਵਿਚ, ਜੀਵ ਅਤੇ ਬ੍ਰਹਮ ਦਾ ਆਪਸੀ ਰਿਸ਼ਤਾ, ਔਰਤ ਅਤੇ ਪੁਰਖ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ – ਪ੍ਰਬੰਧ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ,’’ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ, ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਹਿਤ ਕਰੋ । *20*

(b) ‘ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ’ ਦੀ ਬਣਤਰ ਨੂੰ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਾਉ । *15*

(c) ‘‘ਵਾਰਿਸ ਸ਼ਾਹ ਦੁਆਰਾਂ ਰਚਿਤ ਕ੍ਸਿਾ ‘ਹੀਰ’ ਵਿਚ, ਮਰਿਆਦਾ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ, ਇਸ਼ਕ ਤੇ ਸ਼ਰ੍ਹਾ ਦੇ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਗੱਲ, ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਰਖੀ ਗਈ ਹੈ ।’’ ਇਸ ਕਥਨ ਦੇ ਹੱਕ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ, ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ । *15*

Q3. (a) ‘ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ’ ਨੂੰ, ਇਕ ਅਧਿਆਤਮਕ-ਵਾਰ ਦੇ ਤੌਰ ’ਤੇ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਾਉ । *15*

(b) ‘ਕਲਾਮ ਸ਼ੇਖ਼ ਫਰੀਦ’ ਦੇ ਮਾਨਵੀ-ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਾਉ । *15*

(c) ‘‘ਕਾਫ਼ੀਆਂ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਵਿਚੋਂ ਤੱਤਕਾਲੀਨ ਇਤਿਹਾਸਕ, ਰਾਜਸੀ, ਸਮਾਜਕ ਧਾਰਮਕ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਭਰਪੂਰ ਵਰਣਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ।’’ ਇਸ ਕਥਨ ਦਾ ਵਿਵੇਚਨ ਕਰੋ । *20*

Q4. (a) ‘‘ਬਾਣੀ ਸ਼ੇਖ਼ ਫ਼ਰੀਦ ਵਿਚ ‘ਸਾਮੀ’ (ਸੈਮਟਿਕ) ਤੇ ‘ਭਾਰਤੀ’ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦਾ, ਅਨੋਖਾ ਸੰਗਮ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ।’’ ਇਸ ਕਥਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ । *20*

(b) ‘ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ’ ਬਾਣੀ ਨੂੰ, ‘ਸਿੱਖ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਵਾਰ’ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ? ਤਰਕ ਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਸਹਿਤ ਉੱਤਰ ਦਿਉ । *15*

(c) ਸਾਈਂ ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ ਦੀਆਂ ਕਾਫ਼ੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸੂਫ਼ੀ-ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦਾ, ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਬਿੰਬ ਉਜਾਗਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ? ਚਰਚਾ ਕਰੋ । *15*

SECTION B

Q5. **ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੰਜਾਂ ਸਾਹਿਤਕ-ਖੰਡਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸਹਿਤ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ ।**
(ਸ਼ਬਦ ਸੀਮਾ : 150 ਹਰੇਕ) : *10×5=50*

(a) "ਜੰਗ ਹਿੰਦ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਹੋਣ ਲੱਗਾ,
ਦੋਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਫ਼ੌਜਾਂ ਭਾਰੀਆਂ ਨੀਂ ।
ਅੱਜ ਹੋਵੇ ਸਰਕਾਰ ਤਾ ਮੁੱਲ ਪਾਵੇ,
ਜੇੜ੍ਹੀਆਂ ਖ਼ਾਲਸੇ ਨੇ ਤੇਗ਼ਾਂ ਮਾਰੀਆਂ ਨੀਂ ।
ਸਣੇ ਆਦਮੀ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਉਡਣ,
ਹਾਥੀ ਡਿੱਗਦੇ ਸਣੇ ਅੰਬਾਰੀਆਂ ਨੀਂ ।
ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦਾ ਇਕ ਸਰਕਾਰ ਬਾਝੋਂ,
ਫ਼ੌਜਾਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਅੰਤ ਨੂੰ ਹਾਰੀਆਂ ਨੀਂ ।" *10*

(b) "ਲੁਕ ਲੁਕ ਬਹਿਣ ਲਈ ਸੁਰਮਈ ਤੁਸਾਂ, ਬਾਰੀਕ ਦੁਪੱਟਾ ਤਾਣ ਲਿਆ,
ਪਰ ਜਾਲੀ ਵਿਚੋਂ ਵੇਖ ਅਸਾਂ, ਸਾਰਾ ਰੰਗ-ਰੂਪ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ।
ਜਿਸ ਖੂੰਜੇ ਅੰਦਰ ਵੱਸਦੇ ਹੋ, ਉਹ ਹੁਜਰਾ ਏ ਏਸ ਬੰਦੇ ਦਾ,
ਘਟ ਘਟ ਵਿਚ ਆਸਣ ਵਿੱਛਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਭੇਦ ਪੁਰਾਣਾ ਜਾਣ ਲਿਆ ।" *10*

(c) "ਸਰਕਾਰੀ ਅਫ਼ਸਰ, ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਸਾਇੰਸਦਾਨ, ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ, ਐਕਟਰ, ਐਕਟਰੈਸਾਂ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਚਿੱਤਰਕਾਰ, ਸੰਗੀਤਕਾਰ, ਲੇਖਕ, ਪੁਲਾੜਬਾਜ਼, ਮਨਿਸਟਰ, ਨਾਈ, ਟੈਕਸੀ ਡਰਾਈਵਰ, ਹੋਟਲਾਂ ਦੇ ਬੈਰੇ, ਲਾਂਡਰੀ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ, ਕਾਰਖ਼ਾਨਿਆਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਜ਼ੂਰ, ਸੜਕਾਂ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਖ਼ਾਕਰੋਬ, ਸਭ ਇਕੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫ਼ਲੈਟਾਂ ਅਤੇ ਇਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿਚ, ਨਾਲੋ ਨਾਲ ਵੱਸਦੇ ਹਨ ।" *10*

(d) "ਇਹ ਪਿਆਰ, ਜਦੋਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਜੀਵਨ-ਚੇਤਨਾ ਬੜੀ ਵਿਕਾਸ ਕਰ ਜਾਏ, ਇੱਕ ਬੜੀ ਸੋਹਣੀ ਰਾਸ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਜਿਸ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸ਼ਰੀਰਕ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਅਮੁੱਲ ਘੋਲ ਸਮਝ ਕੇ ਜੀਉਂਦੇ ਆਏ ਹਾਂ, ਉਹ ਇਕ ਸੁੱਚਜਾ ਤੇ ਸੁਆਦਲਾ ਤਜਰਬਾ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਦੀ ਇੱਕ ਇੱਕ ਘੜੀ ਵਿੱਚੋਂ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਔਖੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਭਾਵੇਂ ਸੌਖੀ, ਕੋਈ ਆਨੰਦ ਨਚੋੱੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ।" *10*

(e) "ਕਾਕੂ : ਜੇ ਲੋਹਾ ਠੰਡਾ ਹੋ ਜਾਏ ਤਾਂ ਮਾੜਾ । ਏਸ ਵੇਲੇ ਫਾਲੇ ਲਾਲ ਸੂਹੇ ਹੋਏ ਪਏ ਨੇ । ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੰਡਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਕਾਕੂ : ਬੈਣੋ ਦੇ ਵਿਆਹ ਉੱਤੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਜੰਝ ਰਖਾਂਗੇ । ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਕੁੜਮਾਂ ਦੀ ਟਹਿਲ । ਰੱਜਕੇ ਤੋਰੂੰ । ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਯਾਦ ਰੱਖਣਗੇ ।

ਕਾਕੂ : ਤੂੰ ! ਏਸ ਲਈ ਕੋਈ ਤਸੀਲਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਕਿੱਥੋਂ ਭਾਲ ਲਿਆਵਾਂ । ਕੀ ਇਹ ਤਾਂ ਨਖੱਟੂ ਤੇ ਵਿਹਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੇ ..... ਅੱਜ ਪੈਰ ਹਿਲਾਉਣਾ ਨਹੀਂ, ਦੇਹ ਨੇ ਛੇਕੜ ਪੀਲਾ ਹੀ ਹੋਣਾ ਹੋਇਆ ..... ।" 10

Q6. (a) 'ਸੂਫ਼ੀਖ਼ਾਨਾ' ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਆਧਾਰ'ਤੇ, ਕਵੀ ਧਨੀ ਰਾਮ ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਦੀ ਨਵ-ਸੂਫ਼ੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ, ਬੁਨਿਆਦੀ ਸੰਕਲਪਾਂ ਤੇ ਸੂਫ਼ੀ-ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਾਉ । 15

(b) " 'ਮੇਰਾ ਰੂਸੀ ਸਫ਼ਰਨਾਮਾ' ਪੁਸਤਕ ਵਿਚ ਬਲਰਾਜ ਸਾਹਨੀ, ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜਕ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ-ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ, ਵਿਭਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਸੰਸਾਤਮਕ-ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਤਾਂ ਕਰਦਾ ਹੀ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਟੱਬਰ ਪਰਵਰੀ ਵਾਲੀਆਂ ਰੁਚੀਆਂ ਅਤੇ ਦਫ਼ਤਰਸ਼ਾਹੀ ਵਰਗੇ ਵਿਭਿੰਨ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਮਾੜੇ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਘੁੱਟਵੇਂ ਤੇ ਸੰਕੋਚਵੇਂ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੇਂਦਾ ਹੈ । ਇਹ ਸਫ਼ਰਨਾਮਾ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜੀਵਨ-ਮੁੱਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਉੱਭਰਵੀਂ ਸੁਰ ਵਿਅੰਗਾਤਮਕ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ।" ਕਥਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰੋ । 20

(c) ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਦੀ ਪੁਸਤਕ 'ਸਾਹਿਤਿਆਰਥ' ਦਾ, ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ-ਚਿੰਤਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੱਤਵ ਕੀ ਹੈ ? ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਚਰਚਾ ਕਰੋ । 15

Q7. (a) 'ਜੰਗਨਾਮਾ ਸਿੰਘਾਂ ਤੇ ਫ਼ਿਰੰਗੀਆਂ' ਵਿਚ, ਸ਼ਾਹ ਮੁਹੰਮਦ ਨੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਪਤਨ ਦੀ ਵਿੱਥਿਆ ਦਾ, ਕਿਵੇਂ ਕਾਵਿ-ਰੂਪਾਂਤਰਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ? ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਹਿਤ ਚਰਚਾ ਕਰੋ । 20

(b) 'ਲੋਹਾ ਕੁੱਟ' ਤੇ 'ਧੂਣੀ ਦੀ ਅੱਗ' ਨਾਟਕਾਂ ਨੂੰ, ਰੰਗਮੰਚ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਾਉ । 15

(c) 'ਚੰਦਨ ਵਾੜੀ' ਅਤੇ 'ਨਵਾ ਜਹਾਨ' ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿਆ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਧਨੀ ਰਾਮ ਚਾਤ੍ਰਿਕ ਦੀ ਕਾਵਿ-ਕਲਾ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਬਿਆਨ ਕਰੋ । 15

Q8. (a) 'ਸਾਹਿਤਿਆਰਥ' ਅਤੇ 'ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿ-ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ' ਆਲੋਚਨਾ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ-ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨੂੰ, ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਾਓ । *20*

(b) ''ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਾਵਲ-ਕਲਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਮਾਜਕ-ਇਤਿਹਾਸ, ਨਾਲੋ ਨਾਲ ਚਲਦੇ ਹਨ ।'' ਚਿੱਟਾ ਲਹੂ, ਪਵਿੱਤਰ ਪਾਪੀ ਅਤੇ ਇਕ ਮਿਆਨ ਦੋ ਤਲਵਾਰਾਂ, ਨਾਵਲਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਕਥਨ ਦੇ ਹੱਕ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪਰਗਟ ਕਰੋ । *15*

(c) ਬਲਰਾਜ ਸਾਹਨੀ ਦੁਆਰਾ ਰਚਿਤ 'ਮੇਰਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਫ਼ਰਨਾਮਾ', ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇਸ਼ ਦੇ, ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਬਿੰਬ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ? ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਹਿਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ । *15*